

De parallel tussen de klimaatsonderhandelingen en de onderhandelingen over een staatshervorming.

Bedenkingen van een ervaringsdeskundige.¹

Binnen zo'n drie weken starten klimaatsonderhandelingen in Indonesië. Het is de bedoeling afspraken te maken over een 'road map' om te komen tot een akkoord over post-2012. In de periode 2008-2009 moet m.a.w. een concreet antwoord worden gezocht op de vraag: "Hoe moet de opvolger voor het Kyoto Protocol eruit zien?" Dit zijn multilaterale onderhandelingen. Iedereen mee het bad in. Een compromis wordt gezocht. De sterkte (lees: de macht) van sommige partijen speelt natuurlijk een belangrijke rol. En ja, soms wordt ook rekening gehouden met verkiezingen die zich aandienen en gewonnen moeten worden. Merk op: niet die van Vlaanderen in juni 2009, maar de presidentiële verkiezingen van de Verenigde Staten in november 2008.

Bij een akkoord over de 'road map' op het einde van de klimaatsonderhandelingen dit jaar, zal een proces uitgetekend zijn met zogenaamde 'building blocks' die in de periode 2008-2009 verder moeten worden uitgediept. Daarbij is het de bedoeling concreet te definiëren welke samenleving we willen in 2020 met een blik op 2050. Het gaat dus over het uittekenen van een lange termijnvisie. Die 'building blocks' gaan over vragen zoals 'Hoe passen we onze samenleving aan?', 'Hoe bereiden we ons voor op een externe dreiging?', 'Wat is de rol van technologie?', 'Wie zal wat betalen?' en 'Hoe past dit in een institutioneel plaatje?'.

Bij het sturen van het proces van deze onderhandelingen, zowel binnen drie weken als in de periode 2008-2009, worden alle partijen betrokken. Allen worden vertegenwoordigd in het bestuur. Een absolute voorwaarde om zeker te zijn dat iedereen, of althans een grote meerderheid, zich op het ultieme moment engageert voor het bereikte akkoord.

* * * * *

Zelf zal ik ook in Indonesië aanwezig zijn. Als hoofdonderhandelaar namens de Europese Unie voor het luik 'technologie'. In het bijzonder over de ontwikkeling en de overdracht van milieuvriendelijke technologieën naar ontwikkelingslanden. Kwestie dat zij niet dezelfde fouten maken in hun ontwikkelingspad als wat wij hebben gedaan sedert onze industriële revolutie. En daar hebben ook wij alle baat bij: een dreigende klimaatverandering is immers een mondiaal probleem. Vergis U echter niet. Dit gaat over wat goed is voor mens én milieu. En voor de economie. Het vergt een multidimensionele aanpak. In feite moeten we op zoek gaan naar een akkoord over een verschillende aanpak al naar gelang de regio, de sector en de ontwikkelingsfase van de technologie.

Meer dan een jaar ben ik bezig met de voorbereiding van deze ultieme onderhandelingen. Het op een lijn krijgen van gelijkgezinden (de 27 lidstaten van de Europese Unie) is niet zo moeilijk. Vaak is het ook zo dat het uiteindelijk standpunt – met wet 'peper en zou' – dicht in de buurt komt van het initiële Europese standpunt. Het vergt echter veel meer tijd en geduld om de andere partijen aan boord te krijgen. De groep van ontwikkelingslanden worden geleid

---

¹ Dit opiniestuk is verschenen – in een korte versie – als 'Brief van de Dag' in De Morgen.

door een collega uit Ghana, China speelt een eigen rol, de Verenigde Staten en Canada zijn vaak hardliners, enz.

De meeste Europeanen, en de Belgen in het bijzonder, worden vaak gevraagd op te treden als facilitator. We staan bekend voor ons empathisch vermogen. Het zich verplaatsen in de denkwereld van de andere onderhandelende partijen is immers cruciaal wil men een compromis bereiken. Dat betekent niet dat je afstapt van je eigen positie, maar wel dat je begrijpt wat het proces is en dat je snel inzicht krijgt in de elementen die voor elkeen belangrijk zijn als onderdeel van dat compromis. Collega's uit de Verenigde Staten bijv. missen vaak die gave.

* * * * *

In de voorbije maanden ben ik vaak buiten België geweest om die klimaatsonderhandelingen informeel voor te bereiden (Bangkok, Lissabon, Wenen, Zurich, Londen, Montreal en – vorige week – opnieuw Lissabon). Met vertegenwoordigers van de ontwikkelingslanden, de Europese Unie en de andere geïndustrialiseerde landen. Bij elke gelegenheid moest ik proberen uit te leggen wat er aan de hand is in België. Reeds 5 maanden. Er wordt met ongeloof gekeken naar de politieke toestand. Vragen worden gesteld waarom wij onze internationaal geroemde kwaliteiten niet in eigen land kunnen aanwenden.

Het doet een mens nadenken. En parallellen zoeken met datgene waar je zelf mee bezig bent. Laat me toe even de internationale klimaatsonderhandelingen te projecteren op de huidige regeringsvorming en bijhorende wens tot staats hervorming. Er even van uitgaande dat dat laatste zeer belangrijk is. Voor sommige van de partijen.

Is men zeker dat men weet hoe België er in 2020 moet uitzien? Met een blik op 2050. Binnen een internationale context. Weet men klaar en duidelijk wat goed is voor mens en milieu. En voor onze economie. Wat zijn de 'building blocks' die moeten worden uitgediept? Is het inzicht er dat er een gedifferentieerde aanpak zal nodig zijn? Dat een lineair denken daarin niet past. Moet er niet van uitgegaan worden dat zo iets tijd vergt? Een tweetal jaar? Dat men de periode post-2009 zou kunnen voorbereiden. Het spreekt toch voor zich dat het gelijk zoeken in eigen kringen – als men al weet wat men wil - snel kan gaan, maar dat een compromis vinden met andere partijen langer duurt. Zeker als er nog geen voorbereiding was voor de verkiezingen van juni 2007. Is het niet wenselijk een 'road map' uit te tekenen? Moet er geen formule worden gevonden om iedereen mee het bad in te trekken? En politieke verantwoordelijkheid laten opnemen. Betekent dit dan niet dat een brede coalitieregering moeten worden gevormd? Voor de komende twee jaar. Als je de rol van facilitator (lees in deze: formateur) wilt spelen moet je het eigen standpunt kunnen overstijgen en je empathisch opstellen t.o.v. die andere partijen.

* * * * *

Concreet. Staakt het vuren. Kom terug aan de onderhandelingstafel. Vorm een regering met alle democratische partijen. Onderteken een regeerakkoord met een 'road map', 'building blocks' en 'timing'. Met een lange termijnvisie. Niet alleen over een staats hervorming. Stel U empathisch op. Niet alleen de formateur. En leg allemaal in juni 2009 verantwoording af bij de kiezer. Het is te belangrijk voor mens én milieu. En onze economie. De wereld kijkt toe hoe we onze geroemde kwaliteiten eindelijk eens opnieuw gaan inzetten in eigen land.

Bernard MAZIJN

Gastprofessor/Voorzitter, Universiteit Gent – Centrum voor Duurzame Ontwikkeling
Directeur, Staatssecretariaat voor Duurzame Ontwikkeling en Sociale Economie